

„Капиталовите системи: принос за решаване на пенсионния проблем“

В БЪЛГАРИЯ НЯМА УСЛОВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЧИЛИЙСКИЯ МОДЕЛ

● Изцяло частното пенсионно осигуряване не е приоритет на държавата ни

Бъдещите български пенсионери могат да отгъхнат, че няма да бъдат изоставени от държавната осигурителна система, няма да бъдат захвърлени на собствената си частно-осигурителна съвест. Друг е въпросът какъв стандарт ще имат в третата възраст, ако разчитат единствено на НОИ, където парите от осигуровки преливат в „едно канче“ и където държавата разпределя не колкото заслужава един пенсионер, а колкото може да отдели от данъците си работещото в момента гражданство.

В Чили още преди 25 години е въведен модел на изцяло частно пенсионно осигуряване. Независимо че спестяванията вече достигат 100 млрд. щ.дол., системата в момента се оказва не съвсем удачна, защото не може да осигури дори минимална пенсия на някои категории от населението, които никога не са работили и нямат никакви осигуровки. През последните години Чили се заема с възстановяване на солидарния стълб (т.е. на общественото пенсионно осигуряване), който е бил оставен на доизживяване с т.нар. облигации за годините осигурителен стаж, които хората са натрупали до 1982 г., т.е. става дума за възрастното поколение и поколението преди пенсиониране. Така в момента специалистите по пенсионно осигуряване от всички страни, членки на Международната федерация на администраторите на пенсионни фондове, се опитват да се върнат към модела, приложен в България, а именно на присъствие и на солидарен стълб, при който работещите хора плащат за пенсиите на пенсионираните.

„Ние се придържаме към балансирано развитие както на солидарния стълб, така и на капиталовопокривните схеми - обяснява специално за в. „Застраховател прес“ Хасан Адемов, председател на Комисията по труда и социалната политика на НС на Р България. - Убеден съм, че пътят, по който нашата страна направи реформата, е правилният. Защото фактът, че в Чили се завръщат отново към началото и в известна степен ще дублират нашия модел, го доказва. Те тръгнаха от развитието на солидарния стълб, а впоследствие като че ли изкушението да си подвластен на капиталовите схеми е било по-голямо. За съжаление там вече има хора, които не могат да се справят с изцяло частното си осигуряване и затова отново се въвежда и солидарен стълб.“

И Никола Абаджиев, председател на БАДДПО, в разговор в кулоарите на конференцията е категоричен, че изборният от страната ни тристълбов пенсионен модел е най-удачен. В никакъв случай, според Абаджиев, няма да преминем към изцяло частно пенсионно осигуряване, защото нашият модел е много по-гъвкав от чилийския. Това отчита и спецификата на осигурителната ни система, както и традицията - нашият

солидарен стълб съществува повече от 120 години. България в самото начало на реформата прилага схемата на чилийския модел. Но тук той е избран в една подходяща за страната ни разновидност със запазването на солидарния стълб. Така ние не копираме изцяло техния опит, а взаимстваме само капиталовопокривната схема при задължителното и доброволното допълнително пенсионно осигуряване. У нас съществува класически тристълбов модел.

Каква е тенденцията? Има ли бъдеще и у нас изцяло капиталовопокривният тип осигуряване?
Въпросът за прилагането на чилийския модел е бил обсъждан преди около 12-13 години, но още тогава и политиките, и анализаторите в науката за пенсионно осигуряване са сметнали, че принципите на пенсионния модел в Чили са неприложими в България - смята и Йордан Христосков, управител на Националния осигурителен институт.

Фактите през последните години показват, че е било взето правилно становище за модела. Единствената страна, приложила изцяло чилийския модел, е Казакстан. В България, според г-н Христосков, липсват такива условия и в момента, а и за в бъдеще. Правилният път е задължителният и допълнителният капиталов стълб да допълват солидарната

система. Причините са, че в солидарната система съществуват богати традиции. Освен това тя се прилага във всички страни-членки на ЕС и във взаимоотношенията си с тях при т.нар. свободно движение на хора както и двустранните договори с тези страни ни задължават да запазим обществената система. Това, което предстои да бъде направено, е да се разшири територията на капиталовия стълб. Защото той има предимства - вносните нарастват, индивидуалната партида на всеки осигурен му дават повече сигурност, като парите в тази индивидуална сметка се наследяват в случай на смърт. Тази индивидуализация на спестяванията води до по-различно отношение на хората към пенсионното осигуряване. Стрем-

жът да натрупат повече пари, както и индивидуалния избор на по-добър пенсионен фонд с по-ниски такси и с по-висока доходност е достатъчна мотивация. Това ново осигурително поведение е характерно за младите хора, които притежават и знания да направят своя избор. Така за България добрият баланс между първия, втория и третия стълб е най-полезен.

ло бе заменена разходопокривната с капиталовата система и държавата гарантираше една минимална пенсия. Старата система, както и капиталовата не решават проблема за хората, които никога не са плащали пенсионни осигуровки. Затова капиталовата система е част от многостълбовата система. В тази система управляващите дружества финансират пенсиите на работещите, които са плащали осигуровки. Ако спестяванията на работещия не достигат за осигуряване на минималната пенсия, държавата добавя средства за тази пенсия. За хората, които нито са работили или произхождат от бедните слоеве на населението,

държавата им осигурява социална пенсия.

- Според вас кой е универсалният и най-удачен модел за пенсионно осигуряване за страните в преход от Централна и Източна Европа и в частност в България?

- Аз смятам, че разходопокривната система вече не може да даде резултати. Защото населението застарява непрекъснато. Нарасна броят на хората над 65 години във всички държави. В същото време раждаемостта намаля. Не може да се създаде система за финансиране между поколенията. В началото на 80-те години в Чили имаше по

12 работещи за един пенсионер. В началото на 2000 г. вече има само двама работещи за всеки пенсионер. Затова считам, че изходът е в капиталовата система, при силно участие от страна на държавата, за да може да реши проблема за пенсиите за онези лица, които по различни причини не са натрупали достатъчно спестявания от осигуровки, за да могат да получат пенсия.

За първи път България бе домакин на форуми от световен мащаб, свързани с областта на пенсионното осигуряване. Това са Генералната асамблея на Международната федерация на администраторите на пенсионните фондове (ФИАП) и на Международната конференция „КАПИТАЛОВИТЕ СИСТЕМИ: ПРИНОС ЗА РЕШАВАНЕ НА ПЕНСИОННИЯ ПРОБЛЕМ“. Конференцията се проведе на 31 май -1 юни 2007 г. в гр. Варна, като целта бе да се допълнят и обновят аргументите в полза на пенсионните реформи и да се открият основните пътища за тяхното осъществяване.

Организацията беше с партньорството и домакинството на Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО) като член на ФИАП, в която членуват повече от 22 страни от Централна и Източна Европа, Азия и Латинска Америка, където са проведени реформи с капиталови системи с индивидуални партиди на пенсионното осигуряване и в частното администриране или управление на средствата. Във форума взеха участие над 300 професионалисти от 38 страни от цял свят (Европа, Азия, Африка, Северна и Южна Америка.)

В световен мащаб настъпиха демографски промени, в резултат на които населението на планетата застарява. Това не позволява съществуването на единствена система, при която младите хора да издържат възрастните, чийто брой непрекъснато нараства. Затова системите за пенсионно осигуряване се трансформират в насока, която позволява работещите сами да се погрижат за собственото си осигуряване за старини. Управляващите дружества инвестират тези спестявания на хората в различни дейности. Доходността от тези инвестиции принадлежат изцяло на осигуряващите се.

Във форума взеха участие над 300 професионалисти от 38 страни от цял свят (Европа, Азия, Африка, Северна и Южна Америка.)

В световен мащаб настъпиха демографски промени, в резултат на които населението на планетата застарява. Това не позволява съществуването на единствена система, при която младите хора да издържат възрастните, чийто брой непрекъснато нараства. Затова системите за пенсионно осигуряване се трансформират в насока, която позволява работещите сами да се погрижат за собственото си осигуряване за старини. Управляващите дружества инвестират тези спестявания на хората в различни дейности. Доходността от тези инвестиции принадлежат изцяло на осигуряващите се.

В световен мащаб настъпиха демографски промени, в резултат на които населението на планетата застарява. Това не позволява съществуването на единствена система, при която младите хора да издържат възрастните, чийто брой непрекъснато нараства. Затова системите за пенсионно осигуряване се трансформират в насока, която позволява работещите сами да се погрижат за собственото си осигуряване за старини. Управляващите дружества инвестират тези спестявания на хората в различни дейности. Доходността от тези инвестиции принадлежат изцяло на осигуряващите се.

СПЕЦИАЛНО ИНТЕРВЮ ЗА В. „ЗАСТРАХОВАТЕЛ ПРЕС“

Гилермо Артур, президент на Международната федерация на администраторите на пенсионни фондове, FIAF

ПРЕМИНАХТЕ КЪМ КАПИТАЛОВАТА СИСТЕМА С ГОЛЯМ УСПЕХ

- Г-н Артур, какво показва опитът в Чили и в др. страни от Латинска Америка, не беше прекалено шок преходът към изцяло частно пенсионно осигуряване, имаше ли хора, които впоследствие останаха без доходи?

- Имаше преход от разходопокривната в капиталовата (частната) система. При преминаването в капиталовата система държавата даваше ценни книжа, които калкулираха спестяванията в обществения фонд. В други държави като Аржентина например се запази смесената система. В Колумбия работещият може да избере капиталова система или разходопокривната система. В Чили изця-

ло бе заменена разходопокривната с капиталовата система и държавата гарантираше една минимална пенсия. Старата система, както и капиталовата не решават проблема за хората, които никога не са плащали пенсионни осигуровки. Затова капиталовата система е част от многостълбовата система. В тази система управляващите дружества финансират пенсиите на работещите, които са плащали осигуровки. Ако спестяванията на работещия не достигат за осигуряване на минималната пенсия, държавата добавя средства за тази пенсия. За хората, които нито са работили или произхождат от бедните слоеве на населението,

държавата им осигурява социална пенсия.

- Според вас кой е универсалният и най-удачен модел за пенсионно осигуряване за страните в преход от Централна и Източна Европа и в частност в България?

- Аз смятам, че разходопокривната система вече не може да даде резултати. Защото населението застарява непрекъснато. Нарасна броят на хората над 65 години във всички държави. В същото време раждаемостта намаля. Не може да се създаде система за финансиране между поколенията. В началото на 80-те години в Чили имаше по

12 работещи за един пенсионер. В началото на 2000 г. вече има само двама работещи за всеки пенсионер. Затова считам, че изходът е в капиталовата система, при силно участие от страна на държавата, за да може да реши проблема за пенсиите за онези лица, които по различни причини не са натрупали достатъчно спестявания от осигуровки, за да могат да получат пенсия.

(Продължава на стр. 19)